

Risikostyring sikrer nattesøvnen

Svineproducenter er villige til at løbe mange risici, men er ikke altid opmærksomme på de største.

Af Morten Thomsen

Ingen kan leve uden risiko - slet ikke svineproducenter.

"Problemet er ikke risikoens samlede størrelse. Problemet er snarere, at nogle svineproducenter slet ikke er klar over hvilke risici, de løber," lyder det fra teamleder Torben Ulf Larsen, Videncentret for Landbrug.

Han har de sidste tre år arbejdet med begrebet 'risiko og risikostyring'. Den viden, som projektet har genereret, er han og gruppen nu i fuld gang med at få udbredt til alle svineproducenter i landet.

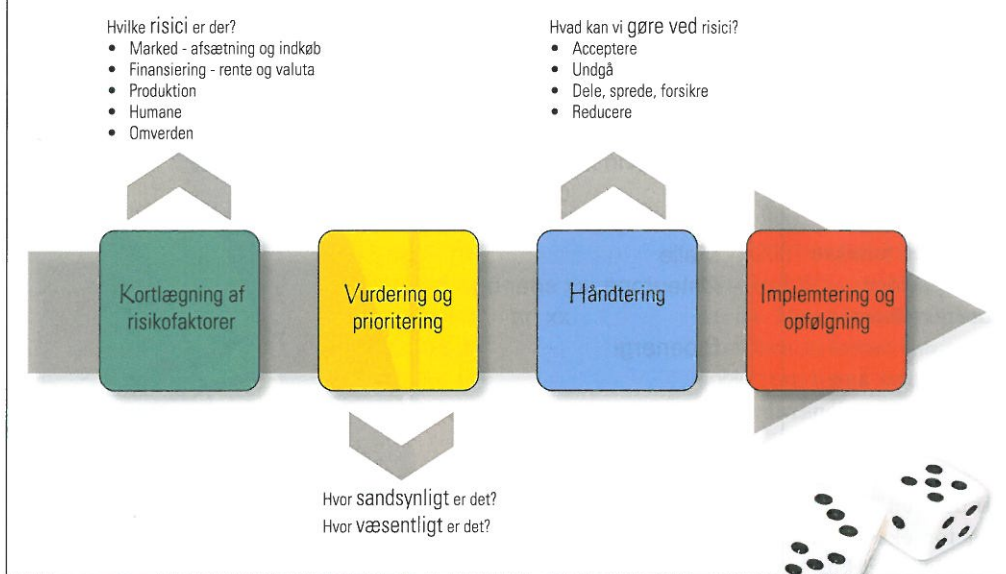
"De fleste svineproducenter er bevidste om den pris- og markedsmæssige risiko, deres bedrift er udsat for, men langt færre er klar over, at den menneskelige faktor egentlig er en større risiko for mange bedrifter," lyder det fra projektlederen.

Er det en risiko at arbejde 80 timer om ugen, er der risiko for at gå ned med stress, at få dårligt helbred eller at brække benet? Ja, det er der, og disse hændelser rammer også svineproducenter, men mange anser det for usandsynligt, at det rammer dem selv og glemmer derfor at gardere sig mod risici, der henfører til den menneskelige faktor.

"Når det drejer sig om risiko, taler vi både om sandsynligheden for at noget sker og om konsekvensen for bedriften af, at det sker," forklarer Torben Ulf Larsen.

Når han i samarbejde med økonomikonsulenter rundt om i landet får svineproducenter til at forholde sig til deres risiko, beder han dem om at

Risikostyring skal fokusere på usikkerhed, ikke på illusionen af forudsigelighed

vurdere sandsynligheden for en bestemt hændelse - for eksempel at blive indlagt på sygehuset i tre måneder - som lille, mellem eller stor.

"Dernæst skal de sætte kroner og øre på, hvad det betyder for bedriften," siger Torben Ulf Larsen.

Det har mange svineproducenter meget svært ved, for hvor meget kan de deltage i de nødvendige beslutninger på bedriften fra en hospitalsseng, og hvor meget vil det betyde for bedriftens effektivitet?

"Det er svært at svare på, men øvelsen tvinger landmæn-

dene til at tænke på deres betydning for bedriften," forklarer han.

Fem risicigrupper

Torben Ulf Larsen taler om fem forskellige former for risiko:

- Pris og afsætning
- Finansiering
- Produktion
- Den menneskelige faktor
- Omverden (regler/rammevilkår)

"Første trin er at kortlægge de fem grupper af risikofaktorer, og her får de fleste en aha-ople-

velse," siger Torben Ulf Larsen. Når han beder svineproducenter tænke over, hvor de oplever risiko, nævner de fleste noteringen, foderpriser og renten som de mest betydende. Meget få nævner den menneskelige faktor.

"For eksempel er mange unge ikke gift og har heller ikke lavet et testamente og har måske heller ikke en ulykkesforsikring. Det er højt spil," lyder det fra Torben Ulf Larsen.

Næste trin er at vurdere, hvor stor indflydelse på bedriften en given hændelse vil have. Hvad betyder +30 kr. på foderprisen, en rentestigning på tre procentpoint eller et fald i effektivitet på to grise pr. årssø, og hvor stor er sandsynligheden for, at det indtræffer?

"Når sandsynligheden og konsekvensen er vurderet, bliver næste trin at forholde sig til, om den nye viden skal have nogle konsekvenser," siger han.

Fire måder at håndtere risiko på

1. **Accept af risiko:** Erkende, at det er for svært/dyrt at gøre noget ved den
2. **Undgå risiko:** Undlade at dyrke en afgrøde hvis man ikke kan tåle, at den ikke giver et godt udbytte, eller at afregningsprisen er dårlig
3. **Forsikre sig mod risikoen:** Begrænse hændelsens mulige, negative konsekvens for bedriften, eksempelvis ulykkesforsikring
4. **Reducere risikoen:** Lægge et loft over hvor stort areal en given afgrøde må udgøre af sædskiftet

Ifølge Torben Ulf Larsen

